

V. ÚSTAVNÝ SYSTÉM SLOVENSKEJ REPUBLIKY

FORMOVANIE A ZLOŽENIE

Ústavy delíme vo všeobecnosti na:

- a. **monolegálna ústava** – jeden ústavný dokument (prevažujúca časť štátov – 95% štátov), veľmi prehľadný systém práva, všetko v jednom dokumente
- b. **polylegálna ústava** – ústavu tvorí viacero dokumentov, sem bohužiaľ patrí aj Slovensko
 - tu treba tu skôr hovoriť o ústavnom systéme

Ústavný systém – súhrn ústavných dokumentov, kt. základné usporiadanie štátu, štátnu moc, jej štruktúru a vzťahy medzi št. mocou a občanmi, a ostatnými štátmi navonok.

Usporiadanie ÚS:

1. **ústava** – úst. zák. č. 460/1992, bola doposiaľ 8x novelizovaná, teraz tiež platí v novelizovanom znení; má kľúčové miesto aj kvôli čl. 152 ods. 4 (výklad len v súlade s ústavou)
2. **ústavné zákony** – sú to najmä:
 - a. LZPS – zák. č. 23/1991 – jediný ústavný dokument pochádzajúci pred obdobia vzniku SR
 - b. zák. č. 227/2002 – o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu (bol 3x novelizovaný)
 - c. zák. č. 357/2004 – o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov (novelizovaný zák. č. 545/2005)
 - d. zák. č. 119/1995 – o zamedzení rozporu záujmov pri výkone funkcií ústavných činiteľov a vyš. štátnych činiteľov
 - e. zák. č. 397/2004 – o spolupráci NR SR a vlády SR v záležitostiach EÚ
 - f. zák. č. 254/2006 – o zriadení a činnosti výboru NR SR na preskúmanie rozhodnutí národného bezpečnostného úradu
 - často upravujú vzťahy, kt. by mali upravovať zákony
 - upravujú aj zmenu hraníc
 - tieto zákony tvoria ústavný systém v širšom zmysle, nie sú priamo súčasťou ústavy

Ústavné zákony sú zákony najvyššej právnej sily, sú na vrchole hierarchie; môžu zmeniť aj znenie ústavy, ale sú aj osobitne – v podobe mimo ústavy → preto treba na ústavnom stupni hierarchie právnych predpisov rozlišovať:

1. ústavu
2. ústavné zákony, kt. sú priamo súčasťou, resp. doplnením ústavy (úst. zák. 460/1992)
3. ústavné zákony publikované osobitne

Rozdiel je len formálny – na prijatie všetkých troch je potrebných 90 hlasov v NR SR, takže to tiež spôsobuje určité nejasnosti.

Ústavné normy – sú to:

- 1) ustanovenia ústavy, kt. majú char. **blanketovej normy** – okazujú na prijatie vykonávajúcej normy (napr. čl. 51 ods. 1 alebo čl. 102 ods. 3)
 - je možné prijímať ústavné zákony, na kt. ústava neodkazuje (prvý bol úst. zák. č. 119/1995 a ďalšie zák. č. 397, 254 a pod.)
- 2) ustanovenia, kt. ustanovujú, že o určitých otázkach **možno rozhodnúť len ústavným zákonom** (napr. hranice SR – čl.3 ods. 2, ďalej 7, ods. 1 – vstup do štátneho zväzku, a ďalšie)
- 3) normy, kt. ústavný zákon spomínajú z praktických legislatívno-technických dôvodov (č. 86, a)
- 4) **prechodné a záverečné ustanovenia ústavy**
- 5) na základe kt. možno posudzovať postavenie ústavných zákonov v právnom poriadku SR (čl. 125 ods. 1 – právomoc ústavného súdu, nemôže rozhodovať medzi nesúlalom úst. zák. a ústavy; ďalej čl. 125a, 125b atď.)

Ústava SR priznáva ústavným zákonom hierarchicky rovnaké postavenie, ale len samotná ústava je **generálna interpretačná norma**, upravuje takto aj výklad ústavných zákonov – tu sa prejavuje faktická aj právna dominancia ústavy.

Existujú rôzne protirečenia úst. zákonov a ústavy:

- právnenie Výboru pre európske záležitosti zaujímať záväzné stanoviská za SR, kt. sú záväzné pre členov vlády, ak zastupujú SR v EÚ – ale vláda je zodpovedná výhradne NR SR (podľa ústavy), preto by ju nemali takéto stanoviská zaväzovať
- alebo podľa úst. zák. č. 254/2006 – výbor NR SR na preskúmanie rozhodnutí národného bezpečnostného úradu – je tu problém s charakteristikou výborov NR danou Ústavou SR, tu sa im nepripisuje kvázisúdna právomoc ako v ústavnom zákone

Ústavný vývoj:

Starý federálny zákon predpokladal, že budú existovať ústavy aj jed. štátov v rámci federácie, avšak voľby vtedy vyhralo HZDS („do troch mesiacov vám dáme ústavu“) – prehodnotili sa návrhy a došlo k vytvoreniu návrhu ústavy SR (nebolo však stále jasné, či pôjde o ústavu samostatného štátu).

Ústavné zákony, kt. priamo novelizovali ústavu (priamo menia znenie ústavy a platí ústava v novom znení):

- úst. zák. č. **244/1998** – stručná novelizácia, dotýkala sa 2 otázok (vtedy ale hrozila ústavná kríza):
 1. riešenie otázky koľko poslancov môže predložiť návrh na kandidáta pre prezidenta – dospeli k názoru, že 8 poslancov
 2. otázka zastupovania prezidenta – keď úrad nie je obsadený, robí to vláda SR, ale existovali nezastupiteľné právomoci prezidenta (odvolávanie vlády) – rozdelilo sa do rúk vlády a predsedu NR SR
- úst. zák. č. **9/1999** – (v r. 1997 petičná akcia – na priamu voľbu prezidenta, ale referendum bolo zmarené) zaviedla sa súčasne platná zmena voľby prezidenta, volia ho občania priamo; riešili sa aj ďalšie otázky – právomoci prezidenta
- úst. zák. č. **90/2001** – (prebehla tiež v tom istom období) to bola rozsiahla novelizácia, takmer 40% textu